

BISERI IZ SVETOVNE LITERATURE

JULES VERNE
(1828 - 1903)

Ko je leta 1903 padel Jules Verne, obstreljen od svojega znozelega nečaka, so čitatelji njegovih pripovednih spisov po vsem svetu tugovali. Ta francoski pisatelj je bil namreč valed svoje romantične originalnosti kmalu preveden na jezike skoraj vseh civiliziranih narodov in je povzročil pridobilo široke kroge prijateljev. Pisatelj je okrevljal, toda živel je še dve leti, dasi je bil tedaj že zelo star mož.

Čitatelji se še danes čudijo, kako da je bilo mogoče Jules Verneju pisati tako duhovite potopisne romane, toda čudno ni, kajti Verne je bil kakor rojen popotnik. Že v zgodnji mladosti je prišel potovati, bil je navdušen mornar s svojo lastno jahto in kaj rad se je podajal tudi v balone, kateri so bili znani še pred modernim zrakovplovstvom.

Pa ne samo povesti s potovanja po svetu, Jules Verne je pisal tudi romane o potovanju na druge svetove. Eno njegovih najboljših del je "Hector Servadas", v katerem opisuje pot na komet na robu solnčnega sistema. Poleg tega je pisal o izletih v podzemlje, pod morje in samo

take spise, ki so bili za njegovo in so že za našo dobo mogoči samo še v domišljiji.

Jules Verne je kakor malokateri pisatelj bil v svoji spisih izredno odkritosrčen in plemenit; pripovedoval je z živahnostjo dečka, poln življenja in avantur in ni nikdar po svojih straneh podajal kakih moralističnih nauk.

Jules Verne:
Z zemlje na luno

Člani Streškega kluba v Baltimore, Md., vsi še veterani stare civilne vojne, so prišli do točke, da jih nič v življenju ni moglo več zanimati. Vojna je bila očitno končana in vse možnosti za nadaljnje iznajdbe izčrpane. Ko je torej predsednik Impley Barbicane obdržal svoj slaven govor pri neki seji, in je med drugim tudi rekel, da bi bilo mogoče poslati projektil z začetno hitrostjo 12.000 jardov na sekundo na luno, je takoj pridobil ne samo Baltimore, temveč tudi vse druge meščane Unije. Njegovo sugestijo so razmotrivali vseh poveljnikov in treznih učenih družin kakor v resnih časopisih, in skrbni uredniki so pretehtali vse razprave za in proti enakim zanimanjem, kakor so to storili znanstveniki.

Samo eden človek, kapitan Nicholl namreč, je vztrajal pri mnenju, da je vse skupaj smešno. Pred publiko je dokazoval, da je vse skupaj zgrešeno. Rekel je, da bi bilo nemogoče zgraditi tako velik top, ki bi mogel izstreliti projektil tolike velikosti, in istotako bi bilo nemogoče narediti tak projektil, da bi po izstrelku odletel na tako dolgo pot. Ponujal se je za debato pred publiko in za podporo svojih nazorov je najel celo armado ekspertov, ki bi dovolj dognali, da bi zdravniki lahko proglasili Barbicane za norca; toda vse to ni predsednika Streškega kluba čisto nič brigalo.

Končno se je Nicholl zatekel k poslednjemu sredstvu: v listu "Richmond Inquirer" je namreč razpisal nagrado za \$15.000 in podal sledeče pogoje:

Prvič: \$1000 stavim, da je nemogoče dobiti toliko denarja, da se posreči Barbicanov eksperiment.

Drugič: \$2000 stavim, da je nemogoče zgraditi kanon, kateri bo ustrelil na luno in kateri bo moral biti dolg devet sto čevljev, kakor je v Barbicanovem načrtu.

Tretjič: \$3000 stavim, da bi v slučaju, če bi bil zgrajen in nabasan tak kanon, netivo eksplodiral že pod težo projektila.

Četrtič: \$4000 stavim, da bi tak kanon, če bi bil zgrajen in nabasan, eksplodiral že prej, predno bi ustrelil.

padlih senc, odkoder mu je padla v boju čapka, so poletavali redki kakor sneg beli kodri — stara, kočena roka je z mladeniško močjo zavihala težki cep in zadela Mišnjana, ki se je zvalil na tla — ostali cepniki so potegnili poveljnika nazaj — Žižka je bil otet. Toda hkrati je podrla mišnjansko orožje starčkova prsa — vroča želja sivega brata Staha se je izpolnila!

Z groznim treskom so padali sedaj taborški cepi po glavah sovražnikov, kamni z dežjem pušč so se vspali na nje, da so se s krikom in z bolestnim jekom umaknili od stavbe, katere jarek se je napolnil s trupli.

Medtem se je Žižka, videč, da je prvi nasok na stavbo odbil, vrnil k ostalim svojim ljudem in je rekel hetmanu Hvalu: "Pojdi potihoma in hitro s svojimi cepniki tod med vinogradi" — pokazal je z okrvavljenim buzdovanom na južno stran — "in zgrabi sovražnika od strani!"

Hval je samo pokimal in je naglo izpolnil ukaz. Poučil je avoje cepnike in se njim na čelu oddaljal v stran med vinograde.

Brata Matije ni zapustila med dosedanjim bojem smrtna tesnoba; tresel se je po celem telesu, tako da je cinal tudi strašni, z žebji obiti cep za njegovimi ramami. Gotovo bi odnesel pete, ko bi bilo to le malo mogoče. Še sreča, da je bil precej oddaljen od pravega prizorišča bitke.

Ko se je sedaj Hval obrnil s cepniki med vinograde, je obvladala brata Matijo edina misel: da mora ubežati, naj bo že kar hoče — že zato, ker ga vdrugeč živ krst ne spravi živlega v boj.

Njegova nakana je bila olajšana zato, ker se je nahajal v zadnji vrsti. Komaj je ta stopila v vinograd, je skočil brez pomisleka skozi prekop vinogradskega zidovja in je dirjal po strani doli, v smeri od bojišča. Zaslišal je za seboj krič: "Izdajaleka mevža!" in zdelo se mu je, da nekdo hiti tesno za njim in da vsak trenutek doseže s cepom njegov hrbet, kar ga je še bolj spodbudilo k obupnemu, besnemu begu. Tu je zaslišal nekeje na strani za grmovjem dva glasova, bila sta najbrže kaka kmeta, ki sta opazovala boj na gori:

"Tu beži nekak Nemec."

"Taborit je to; saj ima cep na rami."

"Gotovo poslanec Žižkov k Pražanom."

Ta razgovor si je brat Matija zapomnil. Spoznal je, da je dozdnevni preganjalec njegov lastni cep, ki ga je vsled guganja pri divjem diru tolkel po hrbtu.

Ozrl se je in ni zapazil nikake nevarnosti za seboj. Taboriti so se seveda borili in niso mogli zasledovati begunca.

Besede kmetov so mu vdihnile hkrati izvirno misel. Da, izda se za poslanca Žižkovga in pride tako brez ovire skozi najbližja vrata v Prago; tam pa pohiti do hiše Jankove, preobleče se zopet v svojo lastno obleko, ki jo zakrije pod širokim in dolgim plaščem in hitro odide k kraljevi hiši pri črnem orlu...

Nič več ni bežal, ampak hitro je stopal k bližnjim Gorakim vratom. Na levo od nje so se zopet razprostirali vinogradi, za katerimi se je lesketalo orožje sovražnikov na Spitalakem polju.

Na vratih, na obeh stolpih pri njih in na mestnem obzidju, je bilo polno ljudi, ki so opazovali boj na Vitkovi gori, in ko se je brat Matija vratom približal, je spoznal, da vlada od znotraj žalost in strah. Videl je, kako tam žene in starci krčijo roke in jih proseče dvigajo proti nebu; slisal je tudi kaj, tarnanje in vzdihajoče molitve. Gotovo so opazili, da sovražnik na Vitkovi gori zmaga in so se zanašali le še v pomoč božjo.

(Dalje prihodnj.)

Petič: \$5000 stavim, četudi bi bil zgrajen tak top in bi bil izstreljen, da bi projektil nikdar ne dosegel lune, temveč da bi padel nazaj na zemljo, predno bi dosegel višino šestih milj.

V odgovor na to stavo je Nicholl prejel zapečaten zabojček, v katerem so po odpečenju našli samo eno polo papirja, s sledečimi besedami:

"Baltimore, 19. oktobra..."

"Pogoji sprejeti."

"Barbican."

S takimi mislimi se je navdušeni Barbican lotil dela, da uresniči svoje sanje. Znanstveniki, zvezdoznanci, matematiki in kemiki vsega sveta so se posvetovali in dobrohotno pomagali. Mesto Tampa v Floridi je bilo določeno kot najboljši primeren kraj za ta velikanški eksperiment in brez nadaljnega odlaganja je bilo po vsem svetu razpisano podpisovanje, izdani so bili pamfleti v mnogo jezikih, ki so raznašali ta veliki naklep po vseh deželah sveta.

Rezultat je bil izobren. Nikdar še ni svet podeljal denarja s toliko radodarnostjo. Tretji dan po objavi naklepa se je iz raznih krajev Združenih držav nabralo že \$4.000.000, iz drugih krajev sveta pa tudi nič manj kot poludrog milijon. Neka newyorška tvrdka je prevzela pogodbo, da zgradi vse zlitine velikanškega topa in določeno je bilo, da bo morala plačati za vsak dan zamude sto dolarjev kazni, če bi pogodbe ne izvršila v določenem času in ta kazen bi trajala toliko časa, dokler bi ne bila luna zopet v isti astronomski poziciji, namreč čez osemnajst let in enajst dni. Gotovo je torej, da je kapitan Nicholl in ves svet, ki je z njim staval, izgubil svojo prvo stavo.

Gradba kanona.

Obrnimo se sedaj na zemljevid Floride na točko 27° in 7' severne širine in 5° ter 7' dolžine od washingtonskega meridijana. Ta kraj se imenuje Kamenj grič in ravno ta je bil določen, da bo na njem zgrajen rov, v katerem vlijeje kanon. Določili so, da bo kanon v notranjščini meril v čevi devet čevljev v premeru ter bo šest čevljev debela cev. Za steno pod njim so določili, da mora biti devetnajst in pol čevlja debela. Zato je bilo treba izkopati dva in pol milijona čevljev zemlje, kar so storili že v teku osmih mesecev, kar je izvanredno velik uspeh za tedanje dni. Ampak so tudi delali noč in dan in masinerija se ni nikoli ustavila. Tudi brez izgube življenj niso napravili tega velikega dela. Veliko zemlje se je podalo, večnih je voda v tej velikanški jami poplavlila, da se je bilo res bati, da ne bo mogoče dela izvršiti. Zili preproki, ki so vse to zasledovali in so skušali pregovoriti ljudi, da bi se odvrnili od načrta, so še bolj delovali, ali Barbican je ostal miren in hladnokrvn.

Istočasno so gradili top. Dvanajst sto peči, ki jih je bilo treba za zlivanje kovine, je bilo postavljenih okoli velikega rova, tako da so napravljale krog dveh milj. 136.000.000 ton železa in 60.000 ton premoga je bilo transportirane s parniki in da so ves ta material prevozili z morja na prizorišče velike gradnje, so morali zgraditi posebne železnice.

Prišel je dan zlivanja. Peči so imenitno delovale in jedro je bilo sestavljeno, ko je ravno opoldan pošli strel. To je bil signal. V istem trenutku je dvanajst sto rek zlive kovine pričelo teči v velikanško luknjo. Dvanajst sto belih žvižajočih tokov se je spajalo in je izgledalo kakor bi deloval mogočni vulkan. Gost oblak pare se je dvignil v zrak in se oblikoval v velikanško, goli podobno meglo, katere je visela nad Tampo cel teden. Zdelo se je, kakor bi se tresla vsa planjava in šumenje stopljene kovine se je čulo kakor grmenje slapu Niagara tja do morja.

(Dalje prihodnj.)

Ali želiš snati pravilno pisati in čitati slovensko? Naredi si "Slovensko-angliško slovnico", katere je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

V ALI IZ
JUGOSLAVIJE

je potovanje preko Breme na največjih in najhitrejših parnikih družbe

NORTH GERMAN
LLOYD

Krasne in udobne III. razreda kabine.

Za pojasnila vprašajte vašega domačega zastopnika ali na:

NORTH GERMAN
LLOYD

100 N. La Salle St.,
Chicago, Ill.

Blagoslov za stare in mlade, ki se čutijo izčrpane.

Timofij najdejo udobnost in odpomoč v par dneh. — Čudovito je kako hitro Nuga-Tone deluje.

Nuga-Tone povrne čilost, krepkosti in novo življenje utrujenim in izčrpanim živcem in mišicam. Dela rdečo kri, močne, umirjene živce in čudovito poveča moč vzdržljivosti. Nuga-Tone daje očiščeno spanec, dober apetit in prebavo, regulira delovanje droba in vas poživlji. Če se ne počutite prav, tedaj je vaša dolžnost, da poskusite Nuga-Tone. Nič vas ne stane, ako vam ne pomaga. Nuga-Tone je prijetna za jemanje in počutiti se boste boljše v par dneh. Če vam še ni predpisal Nuga-Tone vaš zdravnik, pojdite do lekarnarja in kupite steklenico. Jemljite jo par dni in če se ne počutite in ne sledite bolje, vrnite ostalo lekarnarja in on vam povrne vaš denar. Izdelovatelji Nuga-Tone vedo tako dobro kaj je ista v stanu storiti za vas v takih slučajih, da prisljijo vse lekarnarje, da za njo jamčejo in vam povrnejo denar, če niste zadovoljni. Oglejte si jamstvo na vsakem paketu. Priporočena, jamčena in na prodaj v vseh lekarnah. — (Adv.)

Agitirajte za "Prosveto"!

ZE VEČ NEGO
40 LET

Imovina
\$19,000,000.00

NA PRODAJ JE

Dvonadstropna hiša 4 sobna stanovanja, iz opeke sezidana. Lastnik lahko zida še eno hišo spredaj. Cena je le \$4.640. Oglasite se na: 2441 So. Albany Ave., 1. nadstrop. Tel. Rockwell 3277. (Adv.)

Iščemo mladega brivca, delo stalno, unijaka plača. Oglasite se pri: Louis Knezevich, Sanitary Barber Shop, 5508 Archer, cor. Center Ave. Summit, Ill.

NA PRODAJ JE

Enonadstropna iz opeke sezidana, dana za trgovino narejena hiša in poleg je lota severozapadnega vogal 28 ulica in Spaulding Ave. prodamo tudi potrebno opravila za salun. Oglasite se na: 2441 So. Albany Ave. 1. nadstrop. Tel. Rockwell 3277. (Adv.)

Naročite Mladinski list najboljši mesečnik za slovensko mladino!

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

ima v zalogi sledeče knjige:

AMERIŠKI SLOVENCİ—izvrstna krasna knjiga, obsega 682 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane \$5.00
Slovensko-Angliška Slovnica—zelo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, z dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo \$2.00
Zakon Biogenije—tolmači naravne zakone in splošni razvoj, knjiga iz katere zamorete črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro \$1.50
Pater Malaventura—V Kabaretu—zanimiva povest iz življenja ameriških frančiškanov, in doživljaji rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami \$1.50
Zajedalc—resnična povest in prava ilustracija dolejškega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki \$1.75
Jimmie Higgins—krasna povest, ki jo je spisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek \$1.00
Zapiski 8. redne konvencije S. N. P. J., 252 strani mehko vezana, stane samo \$0.50
"Hrbenica"—drama v treh dejanjih s prologom in epilogom—mehko vezana, stane samo \$0.25
"Informator"—knjižica z vsemi potrebnimi podatki o S. N. P. J.—zelo priporočljiva za člane—stane samo \$0.20

Pišite ponje na:

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

služi ta banka zanesljivo in pošteno vsem, ki njene posluje potrebujejo, ter oprezo investirajo prihranke njim poverjene od tisočih poverjenikov, katere iznažajo mnogo milijonov dolarjev.

Najslabše na kakoršenkoli način vlaganja vaših prihrankov se prepričajte, kakšne ugodnosti dobivajo oni, ki poslujejo to banko.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

Vogal zapadne 19. ulice in Blue Island Ave., Chicago, Illinois

NAJVEČJA SLOVANSKA BANKA V AMERICI

Uradne ure: Od 9. ure v jutro do 4. ure popoldne, v pondeljek in soboto od 9. ure v jutro do 8. ure zvečer.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V
TISKARSKO OBRT
SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA
ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE
NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerne, unijsko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST MENA POJASNILA